Опрацювала: Д. Вальницька – Більо

Нарис діяльності української громади в Тшеб'ятові

Міській Гурток УСКТ (Українське Суспільно – Культурне Товариство) від 1990 року ОУП (Обєднання Українців у Польщі)

Тшеб'ятів – старовинне місто (12 тис. жителів), розташоване над берегами ріки Реги, неподалік Балтійського моря (10 км) у північній частині західніопоморського воєвідства (раніше щецінського). Тут у 1947 р. дотерли вагони з депортованим українським населенням з перемиського, ліського, сяніцького, добромилського і ярославського повітів та з Хомщини. Звідси дальше вузькокалійними поїздами, возами або пішки були розміщені переселенці по навколишніх селах. В самому Тшеб'ятові поселено лише де – кілька родин. Не всі однак родини дотерли в комплеті до визначеної мети. Багато сімей було розділених. Така була політика акції „Вісла".І так вирвані з коріння українці опинилися серед чужих на чужині. Перші роки були роками очікування на повернення, сповнені тугою за усім, що рідне. Люди поволі вживались і влаштовувались на новому місці проживання. Та, як каже приказка, не одним хлібом людина живе. Знайшлися ентузіасти, які почали думати і про культурно – освітні потреби. Все частіше поряд з полською лунала українська пісня, українське живе слово. Це стосується також тшебятів'ян. Тут також було багато ентузіастів, яких не зламали ніякі обставини. Вони завжди були вірними сторожами рідного і берегли його, як талісман, бо це душевний лік який зміцнює, дає насолоду, збагачує, робить вартіснійшим. І це був цей фоундамент на якому, тут в Тшеб'ятові зберігся острів українства. Власне тут,

на переселенський карті була створена одна з перших парафій, а опісля добились своєї домівки ОУП. Багато заходів до цього, щоб роздобути будинок на потреби нашої громади зробив пан **Дмитро Терефенко** та **Михайло Патра**.

Гурток ОУП, раніше УСКТ діє в Тшебятові від 1956 р. Першим головою став пан **Дмитро Терефенко**. Протягом півстоліття тшебятівський гурток добувся чимало успіхів. Про те можна читати на сторінках тижневника „Наше Слово".

В перших десятиліттях успішно діяв чоловічий хор (мішаний коротко), який був заснований на початку 1958 р. **Михайлом Коханським** та **Дмитром Терефенком**. Активно також розгортала свою роботу **перша капела бандуристів** на поселеннях у Польщі, яку заснував (1963 р.) і вів **Петро Лахтюк**.

Членами капели були **Степан Шумка** (майстер бандур), **Олександр Терефенко, Іван Бабіцький, Михайло Патра, Павло Калічинський** та **Петро Перчик, Теодор Сулик**. До 1970 р. Капела дала 70 концертів. Між іншими у Кошаліні, Щеціні, Вроцлаві, Варшаві, Валчі, Гданську, Ельблонгу, Сяноці та інших. Капела бандуристів успішно виступала на фестивалях української музики і танцю (I, II, III, IV фестівалі). Великою популярністю в середовищі тішився також **дитячий гурток мандолініст**ів, яким керував **Петро Перчик**. Члени гуртка продовжували свою активність дальше у вокально – інструментальних гуртках „**Зоря**", **„Черемош"** , яких інструктором був також **Петро Перчик**.

Опісля гуртками мандоліністів, вокально – інструменталною групою „Черемош” та родинним колективом керував **Михайло Патра**. Черговим колективом, який виник у пізніших роках був гурток Вишня. Ним керував Теодор Сулик. Знаний був також драматичний гурток. До праці в ньому активно включились члени ОУП з Б’єчина. Драмгурток поставив де-кілька п’єс, між іншими „Єдиний син”, „Химеричка”, а також твори Шевченка та інших письменників. Працею в гуртку керували **Тарас Міхно, Теодор Сулик** і коротко **Юрій Ліборський**.

Попри цих занять велися також уроки української мови, які вів **Михайло Патра** та **Петро Перчик** (коротко).

На зламі 70 – 80– х років оновлено пункт навчання української мови де навчались 3 групи. Уроки відбувались 3 рази в тижні. Пункт навчання нараховував 32 дітей. Навчання мови вела **Дарія Вальницька**. Тоді також почав свою діяльність дитячий театральний

гурток, який з великими успіхами виступав на місцевих сценах, Дитячих Фестивалях в Кошаліні та конкурсах в Ельблонзі. Театральною групою керувала **Дарія Вальницька – Більо** по 1997 рік.

До сих пір усі заняття з дітьми та молоддю були ведені суспільно. У 1998 р. вдалось управі гуртка полагодити вчительський штат для вчителя української мови в пункті навчання. І так, від вересня 1998 р. української мови навчає вчителька з України п. **Надія Пилат**. При пункті навчання від 1999 по 2002 рік діяв **дівочий вокальний квартет у складі: Оля Кузьма**, **Наталя Більо, Надя Візний та Оля Війтів**, яким керувала п. Н. Пилат.

Квартет приймав участь у різних концертах та Дитячих Фестивалях, на яких тішився великими успіхами. Актуально продовжується навчання мови. Діти і молодь виступають на різних концертах організованих місцевими і позамісцевими органами. Кожного року свою присутність заявляють на Дитячому Фестивалі в Кошаліні.

У 80-х і 90-х роках дуже активно і успішно працював інструментально – музичний гурток **„Мазярі”.** Члени цього гуртка це: браття **Іван** та **Збишко Каліновські, Іван** та **Богдан Патра, Дарій Війтів**, **Станислав Павлюх** та **Іван Війтів**.

Гортаючи сторінки хронік, які ведуть п. Іван Бабіцький та Дарія Вальницька – Більо, ясним стає, що таким успіхам сприяли умови, які створювали віддані рідній справі люди такі як: **Дмитро Терефенко** (двічі голова міцеого гуртка і голова воєвідського правління), **Іван Бабіцький**, **Теодор Сулик,** браття **Йосиф та Сташко Шиманські**, **Теодор та Григорій Лаврівські**, **Павло Калічинський**, **Марія та Іван Сенько**, **Володимир, Павло та Агатень Боднарі**, **Ольга** та **Андрій Візний**, **Михайло Лазорик, Семен Павлюх, Михайло Патра, Петро Перчик, Степан Шумка, Софія Гломська, Олександр Терефенко, Василь Мацинський** та ряд інших.

Щоб зберегти надбання наших попередників, останніми десятиріччями великий вклад праці вносять невтомні:

Дарія і Василь Більо, Ірина та Збігнєв Сенько, Єлисавета та Богдан Патра, Івона та Дарко Війтів, Лідія та Ігор Візний, Галина та Степан Купчик, Роман Бережанський, Іван Красневич та інші, які завжди служать допомогою.

Перші роки центром праці гуртка ОУП (УСКТ) був Міський Будинок Культури. Але праця гуртка не мала тут умов для розвитку. Тодішнє керівництво Будинку Культури почало перешкоджати гурткові в його культурній діяльності, що було причиною припинення праці хору, драмгуртка та інших форм. В цій ситуації ясним було для нас це, що ми мусимо шукати приміщення де можна було б розгортати культурно – освітню працю.

Після довготривалих переговорів управи гуртка на чолі з головою **Дмитром Терефенком** з владами міста, складених кілька заяв і внесків, міська рада приділила на нашу діяльність будинок по вул. Слюзовій. На жаль напівзруйнований без вікон, стелі, дверей...

Всі однак тішились, бо це була реальна надія на те, що можна буде далі розгортати припинену культурно – освітню працю. Поточні ремонти які проводились у 60-х та на початку 70-х рр. (за головування панів П. Шпирки, А. Боднара, М. Патри) тільки на короткий час давали можливість користуватися приміщеннями. Темпо праць припинювало довге очікування на дотації з головної управи та уряду міста. В головній мірі ремонти проводились за громадські гроші.

Серед членів місцевого та навколішніх гуртків об'єднання (Б'єчина, Робів, Гожислав'я, Тшебуша, Мжежина, Чапліна, Хоментова) знахолились потрібні фахівці, які безкоштовно виконували всі праці пов'язані з ремонтом. Це практикується у нас по сьогоднішний день. Кожна чергова управа дбала про те, щоб створити умови для активної праці окремих гуртків. Тут у власній домівці могли тепер регулярно відбуватися сходини, репетиції, уроки.

Капітальний ремонт нашої домівки був проведений у 1976 р. Головою міського гуртка був тоді **Іван Бабіцький**. Головним спонсором фінансової підтримки була громада. Міський уряд забезпечив частино будівельними матерялами. Звичайно праці виконувані при ремонті проводились безкоштовно.

Відповідальний за будівельні роботи був **Володимир Боднар**. Регулярно допомогою служили: І. Бабіцький, М. Лазорик, Т. Калиновський, браття Лаврівські, Боднарі, Шиманські, С. Павлюх, В. Мацинський, Д. та О. Терефенко, Й. Бабіцький, а також представники української громади з навколішніх сіл: Тшебуша, Б'єчина, Робів, Чапліна, Хоментова, Гожислав'я.

Урочисте відкриття світлиці відбулося у лютому 1977 р. Взяли в ньому участь: місцева громада, учасники ремонту, передставники головного і воєвідського правління УСКТ та місцевої влади.

В час капітального ремонту були виконані такі роботи:

- Змінено дах і усі підлоги
- Зроблено новий вхід до концертного залу
- Виконано внутрішну і зовнішну штукатурку
- Змінено електропроводи
- Помальовано приміщення.

У 1980 році головою стає **Степан Фір**. За його каденції зроблено нові вікна і деревяні віконниці.

Від **1984** року головою гуртка є **Василь Більо.**

1985 р. – збудовано приміщення на паливо (вугілля, дрова).

1989/1990 р. – зроблено сходи у підвалі і грунтовний ремонт внутрі будинку.

- куплено нові кухонні меблі і посудину на 150 осіб, нове обладнання до кухні;
- у І-шій половині 90-х рр. громада отримує всі приміщення у підвалі домівк

1992 – 1993 р. – зроблено нові туалети, сцену в концертному залі та помальовано усі приміщення,

- відновлено також панораму українського села (полотно на сцені),
- закладено частинно електрику в пивниці;
- в кухні закладено водопровід і частинно покладено плитки;

1997 р. – виконано частину огорожі

1998 р. – побілено усі приміщення домівки і закладено у навчальні (мала кімната) центральне отеплення

2001 р. – змінено покриття даху

2002 р. – закладено центральне отеплення у концертному залі

2003 р. – домівка стала власністю української громади. В даному моменті є до загосподарювання великі приміщення у підвалі, які вимагають капітального ремонту

2004 р. – приготовлено приміщення у підвалі до ремонту,

- закуплено нове обладнання до концертного залу (фіранки, штори),
- виготовлено нове сценічне обладнання (куліси, освітлення та інше).

2005 р. – закуплено нові кухонні речі (обруси, рушники, столовий прибор), горшки,

- закупленно 2 нові газові плити,
- покладено плитки на сходах у підвалі,
- зроблено нову стелю над сходами.

2006 р. – зроблено нові входові сходи і покладено доріжку (тротуар) від воріт до сходів,

- зроблено нові столи до концертного залу і закуплено крісла.

2007 р. – вимінено вікно у кухні

- покладено нові плитки у цілій кухонній частині,
- огороджено ділянку яка оточує домівку.

Усі праці пов’язані з ремонтом і не тільки були виконані, як вище згадано, суспільними силами. Громада піднесла з руїн будинок, який згодом став, тут на узбережжі Балтійського моря, малим островом української культури. На майбутнє

пов’язані є з цим осередком амбітні плани. Хочемо тут створити зупинку для українських туристів, які, особливо літом, приїзджають на море відпочивати. Поки що шукаємо спонсорів.

Найважливіші події:

1981р. – 25–річчя існування зорганізованого життя українців у Польщі;

1988р. – 1000 – ліття Хрещення Русі України;

1992р. – І–ша річниця незалежності України;

1993р. – 60-ті Роковини Голодомору в Україні;

1996р. – 40-ліття зорганізованого життя українців у Польщі;

1997 р. – 50- ліття Акції „Вісла”;

2007 р. – 60 - ліття Акції „Вісла” та 50- ліття існування Греко-католицькой парафії...

